

Ekim, 2007

DAÜ MALİ RAPORU

Ülkemizin en önemli kuruluşlarından biri olan Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ), 90'lı yıllarda "DAÜ Cumhuriyeti" diye anılırken 2005 yılında patlak veren mali ve idari sorunlar yüzünden "Sorunlar Yumağı" olarak anılır duruma gelmiştir. Bu raporda esas olarak üniversitenin mali durumu irdelenecek ve nasıl bu noktaya geldiğimizin kapsamlı bir analizi yapılarak çözüm önerileri ortaya konacaktır.

Mali krizin nedenini bulmak için üniversitenin gelirlerinin yaklaşık %90'nını oluşturan öğrenim ücretleri ile giderlerinin %75'ini oluşturan personel giderlerinin yıllar içinde izlediği değişime bakmak yeterli olacaktır.

I. Personel Giderleri

DAÜ'nün bütçelerinde işçi, memur ve akademik personele ödenen maaşlar toplam giderlerin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. DAÜ' de personel maaş artışları, üniversitenin kuruluşundan 2006 yılı başına kadar KKTC'de uygulanan eşel-mobil sistemi çerçevesinde verildiğinden DAÜ'nün personel maaşları tüm ülkede kamu görevlileri maaşlarıyla paralel gitmiştir. Diğer bir değişle, 2006 yılına kadar kamu görevlilerinin maaşı ne kadar artmışsa DAÜ çalışanlarının maaşları da o oranda artmıştır. Sadece 2002 yılında TL'de yaşanan devalüasyon sonucu azalan maaşlar nedeniyle öğretim üyelerinin üniversiteden kaçışını önlemek ve giderlerin yerine nitelikli öğretim üyeleri bulmak için, DAÜ personel maaşlarına kamu görevlilerinin aldığı artışa ilave olarak %10'luk ek bir artış verilmiştir. Aralık 2005 tarihinde DAÜ-SEN ile hükümet ve VYK arasında imzalanan Protokol çerçevesinde %10'luk bu artış geri alınmış, eşel-mobil sisteminden çıkılarak maaşlar dolar olarak ödenmeye başlanmıştır. Bu uygulama ile personel giderlerinde yaklaşık %50 azaltma yapılmıştır. Bilinen gerçektir. Mali krizlerde çözüm, giderlerin kısılıp gelirlerin artırılmasından geçmektedir. Giderler kısılmasına rağmen mali kriz halen devam etmektedir. Bu durumda üniversitenin gelirlerinin yani öğrenim ücretlerinin masaya yatırılması gerekmektedir.

II. Öğrenim Ücretleri

DAÜ'nün toplam gelirlerinin %90 kadarını öğrenim ücretleri oluşturmakta ve dolar olarak alınmaktadır. 2002 yılına kadar dolar TL karşısında sürekli değer kazandığı için öğrenim ücretlerine her yıl yapılan küçük orandaki artışlar dahi üniversite gelirlerinin sürekli artmasını sağlamıştır. Ancak, 2002 yılından sonra doların TL karşısında sürekli değer kaybetmeye başlamasıyla üniversite yönetimleri öğrenci harçlarını, dolar bir gün patlayacak düşüncesiyle, aynı oranda artırmamış, sonuçta enflasyon da hesaba katıldığı zaman, TL cinsinden reel öğrenci ücretleri sürekli olarak düşmüştür. Bu süreç sonunda 2007-2008 eğitim yılına gelindiğinde DAÜ öğrenci ücretleri Türkiye'deki tüm vakıf üniversitelerin ücretlerinin de çok altında kalmıştır.

Tablo 1, DAÜ ile Türkiye'deki vakıf üniversitelerinin son altı öğrenim yılındaki öğrenci ücretlerini göstermektedir. Ücretlerin fakültelere göre değiştiği durumlarda en yüksek fakülte öğrenim ücreti gösterilmiştir.

Tablo 1: Vakıf Üniversitelerinin Ücretleri.

Üniversite \ öğretim yılı	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Bahçeşehir Üniversitesi	16485 YTL	14580 YTL	12 500 YTL	12 500 YTL	10 800 YTL	8 845 YTL
Başkent Üniversitesi	15000 YTL	15000 YTL	\$6480	\$5000	\$5000	\$5 000
Bilkent Üniversitesi	15400 YTL	14040 YTL	13 000 YTL	\$7 750	\$6000	\$6 000
Çankaya Üniversitesi	12500 YTL	10200 YTL	\$5800	\$5 000	\$5250	\$4 857
Doğuş Üniversitesi	16800 YTL	14000 YTL	13 800 YTL	12 600 YTL	12 600 YTL	10 000 YTL
İstanbul Bilgi Üniversitesi	18520 YTL	14950 YTL	15 900 YTL	14 000 YTL	11900 YTL	11700 YTL
İstanbul Kültür Üniversitesi	16659 YTL	15147 YTL	12 750 YTL	\$7 700	\$7000	
Kadir Has Üniversitesi	15000 YTL	16000 YTL	13 000 YTL	\$7000	\$6020	
Yeditepe Üniversitesi	29000 YTL	29000 YTL	16 500 YTL	15000 YTL		\$3 300
Atılım Üniversitesi	\$8500	\$8500	\$7500	\$6 500	\$5500	\$5 500
Beykent Üniversitesi	12650 YTL	12979 YTL	11 500 YTL	\$4 900	\$4900	£ 3 500
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	15500 YTL	14000 YTL	11 000 YTL	9 000 YTL		
Haliç Üniversitesi	12500 YTL	14000 YTL	11 000 YTL	\$7500	\$6750	\$5 000
Işık Üniversitesi	15300 YTL	14800 YTL	13 600 YTL	\$7000	\$7560	\$7 000
Koç Üniversitesi	23000 YTL	20500 YTL	\$13 500	\$12000	\$12000	\$11500
Maltepe Üniversitesi	22500 YTL	15681 YTL	13 200 YTL	11000 YTL	11000 YTL	11 000 YTL
Sabancı Üniversitesi	22500 YTL	20500 YTL	19 500 YTL	\$11100	\$10500	\$9 600
İzmir Ekonomi Üniversitesi	\$7290		\$6000	\$5 500	\$5500	
Fatih Üniversitesi	\$7950	\$7950	\$6850	\$6 850	\$6000	11600 YTL
İstanbul Ticaret Üniversitesi	10000 YTL	10000 YTL	9 500 YTL	10000 YTL	8500 YTL	
Ufuk Üniversitesi	\$10500		\$7500	\$5500	\$5000	
Yaşar Üniversitesi	11000 YTL		9000 YTL	\$5 500	\$5400	
Okan Üniversitesi	13950	12900 YTL	10 850 YTL	\$6 000	\$6000	
Doğu Akdeniz Üniversitesi	\$5500	\$5500	\$4835	\$3300	\$3300	\$3300

a) DAÜ'de Öğrenim Ücreti TC Vakıf Üniversitelerinin Üçte Biri Düzeyinde

Bu tabloda göze çarpan en önemli nokta Türkiye vakıf üniversitelerinde 2007-2008 eğitim yılında ortalama öğrenim ücreti 15 133 YTL'ye ulaşırken, DAÜ öğrenim ücretleri

5500 doların karşılığı olarak ancak 6600 YTL olmuştur. Diğer bir değişle DAÜ'nün öğrenim ücreti Türkiye'deki vakıf üniversitelerinin öğrenim ücreti ortalamasının neredeyse üçte biri dolaylarında seyretmektedir. Altyapı ve eğitim imkanları ile Türkiye'deki vakıf üniversiteleri arasında en üst sıralarda yer alan DAÜ'nün öğrenim ücretinin Türkiye'deki vakıf üniversitelerinin çok altında kalması sonuçta üniversitenin bütçesinde büyük açıklar oluşmasına yol açmıştır.

Tablo 1'de diğer önemli nokta da doların TL karşısında değer kaybetme eğilimine girmesiyle birlikte Türkiye'deki Vakıf üniversitelerinin ücretlerini dolardan TL'ye geçirmeleri olmuştur. 2007-2008 eğitim yılına gelindiğinde Tabloda yer alan 23 vakıf üniversitesinden 19' u TL'ye geçerken DAÜ, öğrenim ücretlerini sürekli değer kaybeden dolar cinsinden belirlemekte ısrar etmiştir.

b) DAÜ Kıbrıs'ta da en Ucuz Üniversite (LAÜ Hariç)

Tablo 2 KKTC'de bulunan üniversitelerin 2007-2008 akademik yılındaki TC uyruklu öğrencilerin öğrenim ücretlerini göstermektedir. Bir karşılaştırma yapılabilmesi için ücretlerin Eylül 2007 kurları kullanılarak YTL cinsinden karşılıkları da verilmektedir. (1 Euro = 1.713 YTL, 1 dolar = 1.21 YTL). KKTC'nin tartışılmaz olarak en iyi üniversitesi olan DAÜ, Tablo 2 den de görüleceği gibi Lefke Avrupa Üniversitesinden sonra KKTC'nin en ucuz üniversitesi durumundadır.

Tablo 2: KKTC Üniversitelerinde TC Uyruklu Öğrencilerin Öğrenim Ücretleri.

Üniversite	Öğrenim Ücreti	Öğrenim Ücreti (YTL)
Yakın Doğu Üniversitesi	4600 Euro	7880
ODTÜ Kalkanlı Kampusu	7300 YTL	7300
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	4130 Euro	7075
Girne Amerikan Üniversitesi	3895 Euro	6672
Doğu Akdeniz Üniversitesi	5500 ABD doları	6655
Lefke Avrupa Üniversitesi	3000 ABD doları	3630

b) DAÜ'nün Öğrenim Ücreti Özel İlkokul Ücretlerinin Altında

Tablo 3, 2007-2008 ders yılı için Türkiye'deki bazı okulların ilköğretim ücretlerini göstermektedir. Tablodan da görüleceği gibi Türkiye'deki ilköğretim okullarının ücreti bile DAÜ'nün çok üstünde.

Tablo 3: Türkiye'de Bazı Okulların İlköğretim Ücretleri.

Okul İsmi	Öğrenim Ücreti (YTL)	
İSTEK Acıbadem	10100	KDV hariç

İlköğretim		
Eyüboğlu İlköğretim	14500	KDV hariç
Çamlıca İlköğretim	14500	KDV hariç
Ataşehir İlköğretim	14500	KDV hariç
FMV Işık Okulları: Işık ve Ayazağa Işık İlköğretim	11300	KDV hariç
Ankara Yüce Okulları	8208	KDV dahil
Bahçeşehir Koleji	15850	KDV hariç
Bilfen Koleji	15102	KDV hariç
Avrupa Koleji	12690	KDV hariç
Atacan Koleji	10800	KDV hariç

c) Doğu Akdeniz Kolejinde Yıllık Harç 5166 Dolar, Üniversitesinde Maximum 5500 Dolar

Yoruma gerek yok herhalde. Biri kolej, diğeri üniversite ama ücretler neredeyse eşit.

d) Reel Öğrenim Ücreti Sürekli Düşmekte

DAÜ yönetiminin doların yıl içindeki seyri konusunda 2003 yılından sonra sürekli yanlış tahminde bulunması ve TL’de enflasyondan dolayı meydana gelen değer kaybını hesaba katmaması sonucunda reel öğrenci ücretleri gittikçe düşmektedir. Tablo 4, TC uyruklu öğrencilerin öğrenim ücretlerinin 2001 yılından günümüze kadar geçen süre içinde, hem dolar hem de YTL cinsinden, seyrini göstermektedir. Tabloya 2001 Ocak ayı baz alınarak KKTC tüketici fiyat endeksi değerleri de ilave edilmiştir. Değerler Devlet Planlama Örgütü’nün web sayfasından alınmıştır. Endeks değerleri kullanılarak, son kolonda, öğrenim ücretlerinin 2007 Tüketici fiyatları ile eşdeğeri de hesaplanmıştır.

Tablo 4: TC uyruklu öğrencilerin öğrenim ücretlerinin yıllara göre değişimi.

Tarih	Kur	Harç (USD)	Harç (YTL)	KKTC Tüketici Fiyat Endeksi	Eylül 2007 Tüketici fiyatları ile Harç (YTL)
Ocak 2001	0.676	3300	2230.8	100	7923.8
Ocak 2002	1.448	3300	4778.4	174	9754.5
Ocak 2003	1.644	3300	5425.2	221.8	8688.1
Ocak 2004	1.404	3300	4633.2	243.4	6761.3
Ocak 2005	1.350	3300	4455.0	267.2	5922.2
Ocak 2006	1.340	4835	6478.9	279.9	8221.8
Ocak 2007	1.410	5500	7755.0	334.5	8234.9
Eylül 2007	1.210	5500	6655.0	355.2	6655.0

Tablo 4'ten den görüleceği gibi Eylül 2007 tüketici fiyatları ile ifade edildiği zaman TC uyruklu öğrencilerin öğrenim ücreti 2004 yılından önce 7900-9700 YTL arasında iken bu rakam 2005 yılına gelindiğinde 5922.2'ye düşmüş, 2006 ve 2007 yıllarında 8200 civarına yükselmiş, 2007 Eylül ayında öğrenim ücretlerine hiçbir artış yapılmaması, doların düşmesi ve YTL'nin enflasyonu nedeniyle 6655 YTL'ye gerilemiştir. Üstelik, 2004 yılından sonra gösterilen öğrenim ücreti en yüksek belirlendiği üç fakültedeki ücrettir. Diğer fakültelerin öğrenim ücreti daha düşüktür. 2004 yılından önce ise tüm TC öğrencileri, fakültelerine bakılmaksızın, aynı ücreti veriyorlardı. 2003 yılından sonra reel öğrenim ücretlerinde görülen düşüş, bu tarihten sonra ortaya çıkan bütçe açığını açıklamaktadır.

e) Eylül 2007 Tüketici Fiyatları ile 2001-2003 Yılları Arasında DAÜ Öğrenim Ücreti Ortalaması 8800 YTL

Tablo 4 bize ortalama öğrenim ücretinin 2001-2003 yılları ortalamasının seviyesine getirilmesi için Eylül 2007'de 8800 YTL olarak belirlenmiş olması gerektiğini göstermektedir. Ancak, yönetim tarafından dolar olarak belirlenen Eylül 2007 öğrenim ücretinin karşılığı 6655 YTL'dir. O da bazı fakülteler için. Öğrenim ücretinin bu kadar düşük belirlenmesi DAÜ bütçesindeki açığın 2007-2008 ders yılında da azalmadan devam edeceğinin habercisidir. Hem de maaşlar dolara sabitlenmiş iken.

DAÜ-SEN Temmuz 2005'de yayınladığı "DAÜ Nasıl bu Duruma Düştü" isimli raporda (<http://www.emu.edu.tr/dausen>) özetle şu tespitleri yaparak yönetim ve hükümeti uyarıyordu:

- 1) DAÜ'nün öğrenim ücretleri Türkiye'deki Vakıf Üniversitelerinin ücretlerinin üçte biri düzeyine gerilemiştir. Bir takvim çerçevesinde öğrenim ücretleri makul düzeye getirilmelidir.
- 2) Türkiye'deki Vakıf Üniversiteleri 2003 yılından sonra öğrenim ücretlerini dolardan TL'ye geçirmişler böylece sürekli değer kaybeden dolardan dolayı gelir kayıplarını önlemişlerdir.
- 3) Gelir ve giderler aynı para biriminden hesaplanmalıdır.

f) Dolara Geçmeyi DAÜ-SEN İstemedi, Hükümet Empoze Etti

Üniversitenin öğrenci harçlarında 2003 yılından itibaren yaşanan bu sürekli azalma 2005 yılı sonlarında DAÜ'yü personel maaşlarını ödeyemeyecek duruma düşürmüştü ve sonuçta akademik personelin dokuz gün süren grevi yaşanmıştı. Grev sonrası 2005 Aralık ayında sendika ile Maliye bakanlığında yapılan toplantıda yönetim üniversitenin gelir ve giderlerinin aynı para biriminden hesaplanmasını kabul ediyor, ancak daha önce öğrenim ücretlerinin dolar olacağını açıkladığını, bu nedenle 2006-2007 akademik döneminde harçların yine dolar olacağını, üniversitenin gelir ve giderlerinin aynı para biriminden olması için personel maaşlarının da dolara geçirilmesi gerektiğini, dolardan başka bir

para birimine geçişin bir sonraki yıl yapılabileceği tezini savunuyordu. Sonuçta DAÜ-SEN bir sonraki yıl Euro veya tercihen TL'ye geçilmesi koşulu ile geçici olarak maaşların da dolar olarak ödenmesini kabul ediyordu.

Aralık, 2005 tarihinde DAÜ-SEN ile Üniversite yönetimi ve hükümet arasında imzalanan protokolle aşağıdaki konularda mutabakata varılıyordu;

- 1) Akademik personelin maaşları %8-10 azaltılarak maaşlar dolar olarak ödenecek.
- 2) Eşel-Mobil sisteminden çıkılacak.
- 3) Maaş artışları yılda bir kez sendika ile yapılacak toplu pazarlıkla belirlenecek.
- 4) DAÜ yasası Mart 2006'ya kadar bakanlar kurulundan geçirilecek.
- 5) VYK ile DAÜ-SEN arasında ayda en az bir kez toplantı yapılacak.
- 6) Öğrenim ücretleri makul bir düzeye getirilene kadar artırılabilecek.

Ancak yönetim ve hükümet üzerinde anlaşmaya varılan yukarıda konuların sadece ilk ikisini uyguladı. Toplu pazarlık yapmadı, Yasa 2006'da geçmedi, VYK sendika ile sadece bir kere toplandı, dolar sisteminden çıkılmadı, öğrenim ücretleri sadece 2006-2007 yılında artırıldı, 2007-2008 yılında öğrenim ücretlerine hiçbir artış yapılmadı.

g) 2007-2008 Ders Yılında Öğrenim Ücretleri bir Önceki Yıla Göre Reel Olarak %26.2 Ucuzluyor

Peki bu nasıl oluyor? 2007 yılında yönetim geçmiş hatalarında hiç ders almamış olacak ki vahim bir hata daha yapıyor ve 2007-2008 eğitim döneminin öğrenci ücretlerine (TC ve yabancı uyruklular için) bir önceki döneme göre hiçbir artış yapmayarak dolar olarak sabitliyor.

Tablo 5: Son iki yılda yeni kayıt yapan TC uyruklu öğrencilerin öğrenim ücreti.

Ders yılı	Dolar/YTL kuru (Eylül ayı)	Öğrenim Ücreti (dolar)	Öğrenim Ücreti (YTL)	Tüketici Endeksi	Eylül 2006 Tüketici Fiyatları ile Öğrenim Ücreti (YTL)
2006-2007	1.48	5500	8180	100	8180
2007-2008	1.21	5500	6655	110.2	6039

Tablo 5'ten de görüleceği gibi, 2006 Eylül ayında Mühendislik fakültesini kazanan TC uyruklu bir öğrenci 5500 dolar olan öğrenim ücretini ödemek için, bir dolar = 1.48 YTL kuru ile 8180 YTL verirken, bir yıl sonra 2007 Eylül ayında aynı fakülteyi kazanan bir öğrenci yine 5500 dolar olan ücreti ödemek için, bir dolar = 1.21 YTL kuru ile sadece 6655 YTL veriyordu. Diğer bir değişle, öğrenim ücreti, sadece doların değer kaybetmesi yüzünden bir önceki yıla göre %18.6 ucuzluyordu. Buna, aynı dönemde KKTC'de yaşanan %10.6 enflasyondan dolayı TL'deki değer kaybını da eklersek öğrenci ücretlerinin bir önceki yıla göre reel olarak %26.2 düştüğü görülür. Sonuçta, bu yanlış

harç politikası yüzünden üniversite, bir önceki yıla göre, eğitim gelirlerinde %26.2 oranında kayıba uğruyordu.

h) Eğitim Gelirlerinde Son Bir Yılda Yaşanan %26.2'lik Kayıptan Kimler Sorumlu?

Öğrenim ücretleri Rektörün genel politikası ve direktifleri doğrultusunda Rektörlük tarafından hazırlanıp Üniversite Yönetim Kurulu'nun (ÜYK) görüşüne sunulur. ÜYK'dan geçen öğrenim ücretleri Vakıf Yöneticiler Kurulu (VYK) tarafından onaylanır. ÜYK'nın tüm üyeleri de, rektörün önerisi ile atanan Dekan, Müdür ve Rektör Yardımcılarından oluşur. VYK ise Bakanlar Kurulunun önerisi ile Cumhurbaşkanı tarafından atanan üyelere oluşur. 2007-2008 dönemi öğrenim ücretlerinin dolar olarak bir önceki yıla göre dondurulması kararı Rektörün önerisi üzerine ÜYK tarafından alınmış ve VYK'nın onayı ile kesinleşmiştir. Öğrenim ücretlerinin belirlenmesinde son yetki mercii VYK olsa da, bu kurulun üyeleri üniversitenin dışından geldiklerinden, bütçenin detaylarını bilmelerine imkan yoktur. Onlar, rektörlük tarafından hazırlanıp önerilerine konan önerileri genelde onaylarlar. Bu işleyiş biçimi Özyay Oral zamanında da böyleydi, Halil Güven döneminde de. Ancak, sonuçta bu kararın altında imzası olan herkes eğitim gelirlerinin kayıba uğramasından sorumludur.

i) 2007-2008 Ders Yılında Öğrenci Sayısı Artıyor, Eğitim Geliri Azalıyor

Tablo 6'te son iki yılda eğitim gelirleri ile öğrenci sayıları verilmektedir.

Tablo 6. Son iki yılda DAÜ'nün toplam eğitim gelirleri ile öğrenci sayıları.

Ders Yılı	Yeni Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci	Eğitim Geliri (YTL)
2006-2007	2623	14256	79.7 milyon
2007-2008	3326	14493	79.1 milyon (tahmini)

Tablo 6'dan da görüldüğü gibi bir önceki yıla göre yeni kayıt yaptıran öğrenci sayısı 2623'ten 3326'ya, toplam öğrenci sayısı da 14256'dan 14493'e çıkarken üniversitenin toplam eğitim gelirleri artmıyor, 79.7 milyondan 79.1 milyona düşüyor. (Rakamlar Rektörlük tarafından ÜYK üyelerine dağıtılan, "Doğu Akdeniz Üniversitesi 2007-2008 Akademik Yılı Mali Durum Tahminleri" isimli rapordan alınmıştır). Üstelik, mezun olan ve daha düşük ücret ödeyen öğrencilerin yerine daha yüksek ücret ödeyen yeni öğrencilerin alınmasına rağmen gelirler düşüyor. Eğitim gelirlerinde yaşanan bu düşüşün nedeni, yukarıda belirtildiği gibi, dolar TL karşısında bir önceki yıla göre %18.6 değer kaybederken dolar olan öğrenci ücretlerine hiçbir artış yapılmamasıdır. Kaldı ki, 79.1 milyon YTL'lik gelir tahmini USD/YTL kurunun 2007-2008 ders yılında 1.34 olacağı varsayımına dayandırılmıştır. Öğrenim ücretlerinin ilk taksitlerinin toplandığı 2007 Eylül ayında dolar 1.20'lerde seyrediyordu. Buna, YTL'nin enflasyondan dolayı bir yılda uğradığı %10 dolayındaki değer kaybı da eklenirse, reel olarak toplam öğrenci gelirin'in geçen yıla göre aynı oranda azaldığı görülür.

j) Rektör Eğitim Gelirlerini %55 Artırdım Diyor. Aynı dönemde Enflasyon %49.2

Sayın Rektör, basına verdiği demeçlerde eğitim gelirlerinin 2004-2007 arasında 49 milyon YTL'den 79 milyon YTL'ye yükseldiğini söylüyor. Ancak, aynı dönem içinde YTL'nin enflasyondan dolayı yüzde kaç değer yitirdiğini söylemiyor. Aynı dönemde öğrenci sayısının ne kadar değiştiğini de söylemiyor. Önce şunu belirtelim ki 79 milyon YTL 2007-2008 ders yılı sonu olan Eylül 2008'de öngörülen rakamdır. Tablo 7'de 2004-2007 döneminde öğrenci sayıları ile eğitim gelirleri enflasyondan arındırılmış rakamlarla gösterilmektedir.

Tablo 7. Son beş yılda öğrenci sayıları ile reel eğitim gelirleri.

Ders Yılı	Öğrenci sayısı	Eğitim Geliri (milyonYTL)	Tüketici Endeksi (Ders yılı sonu Eylül ayı)	Eğitim Geliri (milyon YTL) (Eylül 2004 Tüketici Fiyatları ile)
2003-2004	13938	51.8	100	51.8
2004-2005	14063	52.6	104.9	50.1
2005-2006	15091	68.8	122.6	56.1
2006-2007	14256	77.1	135.6	56.8
2007-2008	14493	79.1 (tahmini)	149.2 (tahmini)	53.0

Tüketici endeksi rakamları KKTC devlet planlama örgütünün verilerinden alınmış olup Eylül 2004 endeksi 100 olarak alınmıştır. Sayın rektörün döneminde eğitim gelirleri 51.8 milyon YTL den Eylül 2007 sonuna kadar 77.1 milyona YTL'ye çıkmıştır. Aynı dönemde (Eylül 2004-Eylül 2007) YTL enflasyondan dolayı %35.7 değer kaybetmiş olduğundan bu dönem içindeki reel eğitim gelirleri (2004 Eylül,tüketici fiyatları ile) ancak 56.8 milyon YTL olmuştur.

2007-2008 bütçesinde 2008 Eylül sonunda 79.1 milyon YTL eğitim geliri tahmini yapılmaktadır. Ancak bu tahmin dolar kurunun 1.34 YTL olacağı varsayılarak yapılmıştır. 2007 bütçe yılı başında (Eylül-Ekim) doların 1.20 civarında seyrettiği gözönünde bulundurulursa 79.1 milyonluk gelir tahmini biraz fazla iyimser bir beklentidir. 2007-2008 bütçe yılı içinde KKTC'de %10'luk enflasyon tahmini yapılarak Eylül 2008'deki tüketici endeksinin 149.2 olacağı bulunur. Bu duruma göre, sayın Rektör'ün döneminde, en iyimser tahminle (doların ortalama 1.34 YTL olması kaydıyla), Eylül 2004-2008 Eylül arasındaki dönemde eğitim gelirleri %52.3 artarken, aynı dönemde enflasyon ise %49.2 oluyor.

Son dört yılın özeti:

Eğitim gelirlerindeki artış: %52.3
Enflasyon : %49.2
Öğrenci sayısındaki artış : %4

k) Rektör Denk Bütçeyi Oluşturduk Diyor, Rakamlar Başka Diyor

Sayın Rektör, çeşitli basın ve yayın organlarına verdiği demeçlerde bu yıl denk bütçeyi oluşturduklarını personele verilecek olan her %5 artışın bütçeye ek 4 milyon YTL yük getireceğini belirtiyor. Böylece kendi döneminde açık vermeye başlayan bütçenin nihayet

denkleştirildiğini, personele zam verilirse bütçenin tekrar açık vereceği uyarısında bulunarak, dolaylı olarak maaş artışı yapılmaması yönünde kamuoyu oluşturmaya çalışıyor. Bu demeçlerini, tam da sendikaların hükümetle toplu pazarlık görüşmeleri dönemine denk getiriyor. Ancak, yine kendi dağıttığı 2007-2008 mali tahmin raporuna göre bütçede denklik yok. 2007-2008 bütçe tahmin raporu özetle şöyle:

Toplam giderler	:115.9 milyon YTL
Toplam gelirler	: 92.2 milyon YTL
Gelir gider farkı	: 115.9 – 92.2 = 23.7 milyon YTL
Bankaya borç	:15.2 milyon YTL
Toplam açık	: 23.7 + 15.2 = 38.9 milyon YTL

Özetle, DAÜ bütçesi rektörlüğün verdiği rakamlarla, 2007-2008 ders yılı sonunda 38.9 milyon YTL açık verecektir. (Bu rakamın içinde personele ödenmesi gereken kıdem tazminatları ile gelir vergileri yoktur.) Peki Sayın rektöre göre bu bütçe nasıl denk? Şöyle: Eğer devlet 24 milyon YTL katkı yaparsa ve de bankaya ödenmesi gereken 15.2 milyon borcu saymazsak bu bütçe denk olur. İşte böyle! Kaldı ki, yine aynı rapora göre 2006-2007 bütçesinde toplam devlet katkısı 20.6 milyon YTL öngörülürken (10.6 milyon KKTC -TC harç farkı olarak + 10 milyon devlet katkısı), devlet sadece 15.1 milyon YTL katkı yapmıştır. Aynı devletin bir yıl sonra 24 milyon YTL katkı yapacağını beklemek pek gerçekçi görünmüyor.

III. Bütçe Açığı Çalışanların Sırtına Yüklendi

2003 yılından sonra öğrenim ücretlerindeki artışın sürekli olarak enflasyonun altında kalması nedeniyle reel öğrenci ücretleri sürekli olarak düşmüş, sonuçta üniversite bütçesinde açıklar oluşmuştur. Öğrenim ücretlerinin belirlenmesinde birinci derecede sorumlu olan hükümet, ne öğrenim ücretlerinde gerekli ayarlamaları yapmış, ne de DAÜ yasasının emredici hükmüne rağmen oluşan bütçe açığını kapatmıştır. Sonuçta DAÜ, personel maaşlarını ödemek için Kooperatif Merkez Bankasından borç almak durumunda bırakılmıştır. Sonuçta, üniversite her ay bir binasını ipotek vererek bankadan borç alabildiğinden birçok üniversite binası şu anda ipotek altında bulunmaktadır.

Öğrenim ücretlerindeki erimeyi durdurmak yerine, hükümet öğretim elemanları ile diğer çalışanların maaşlarını azaltmayı tercih etmiş, onları Eşel-mobil sisteminden çıkararak, her gün YTL karşısında değer yitiren dolara mahkum etmiştir. Maaşların yılda bir kere toplu pazarlıkla belirleneceği protokole yazılırken hükümet toplu pazarlık yapmaktan kaçınmıştır.

a) Son Bir Yılda DAÜ'de Maaşlar Ne Oldu?

Tablo 8 DAÜ personel maaşlarının son bir yıldaki durumunu göstermektedir.

Tablo 8: DAÜ'de son bir yılda maaşların durumu.

Tarih	Dolar/YTL kuru (Eylül ayı)	Maaş (dolar)	Maaş (YTL)	Tüketici Endeksi	Eylül 2006 tüketici fiyatları ile Maaş (YTL)

Eylül 2006	1.48	100	148	100	148
Eylül 2007	1.21	100	121	110.2	109.8

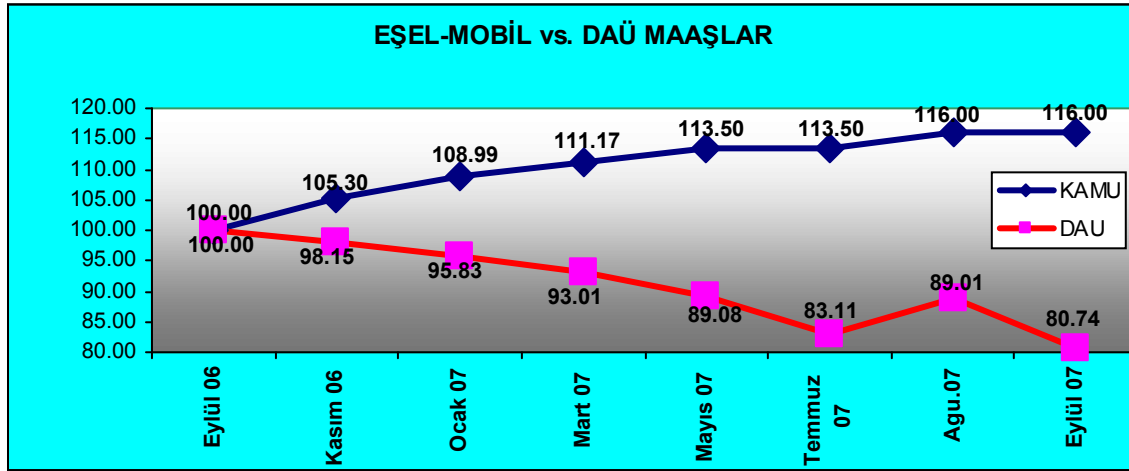
Eylül 2006'da yapılan son toplu pazarlıkta belirlenen 100 dolarlık bir maaşın karşılığı 148 YTL iken, 2007 Eylül ayına gelindiğinde 121 YTL'ye düşmüştür. Buna Eylül 2006-2007 döneminde KKTC'de yaşanan %10.2'lik enflasyon da eklenirse reel maaş 2007 Eylül'de 109.8 YTL olmuştur. Bu da maaşlarda son bir yılda $(148-109.8)/148 = \%25.8$ lik bir azalma demektir. Veya bugünkü maaşın bir yıl öncesinin düzeyine çıkabilmesi için Eylül 2007 maaşına $(148-109.8)/109.8 = \%34.8$ 'lik bir artış yapılması gerekmektedir. (Tablo 9)

Tablo 9. Maaşların bir yıl önceki düzeyine getirilmesi için gereken artış.

Eylül 2007 maaşının bir yıl önceki düzeyine getirilmesi için gerek artış : %34.8
Hükümetin tek taraflı olarak uygulamaya koyduğu artış : %5 + Ağustos 2007 maaşının YTL karşılığın %8'i kadar tahsisat.

b) Son Bir Yılda DAÜ ile Kamu Görevlileri Maaşlarının Karşılaştırması

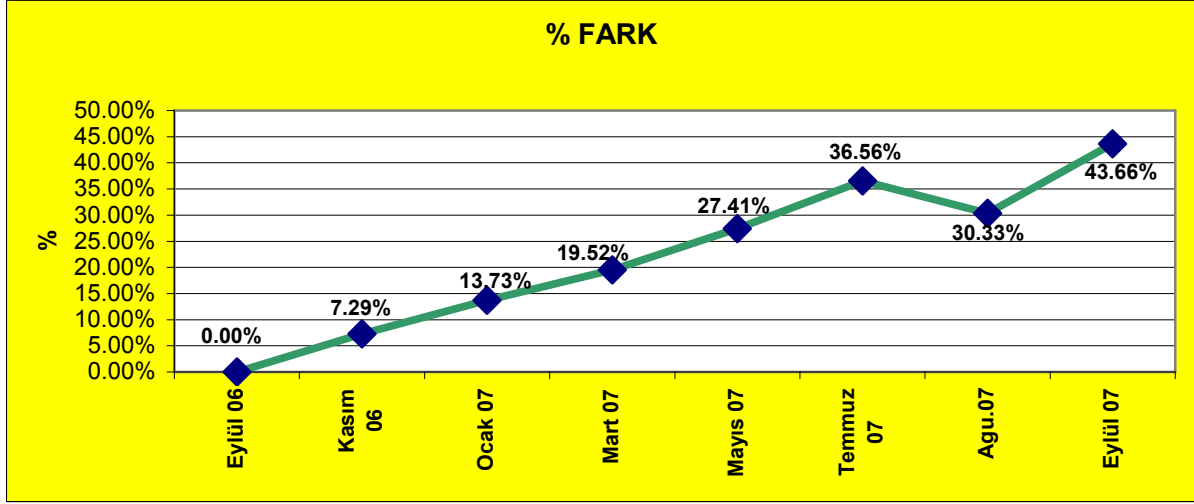
Kamu görevlilerinin maaşları, eşel-mobil sisteminin gereği olarak, her iki ayda bir ülkede yaşanan enflasyon oranında artırılmakta, böylece çalışanların alım gücünün enflasyon karşısında gerilemesi önlenmektedir. DAÜ'de ise maaşlar dolar olarak verilmekte ve Eylül 2006'dan beri, yılda bir kez Eylül ayında yapılan toplu pazarlıkla belirlenmektedir. Kamu görevlilerinin maaşları ile DAÜ'de verilen maaşların Eylül 2006-Eylül 2007 arasındaki bir yıllık süredeki seyri aşağıda şekil 1'de verilmektedir.

Şekil 1. Eylül 2006-2007 arasında kamu görevlileri ile DAÜ'de verilen maaşların karşılaştırması.

Eylül 2006'da 100 YTL'lik maaş eşel-mobil sistemi kapsamında olan kamu görevlilerinde 116 YTL'ye yükselirken, doların kurunun aynı dönemde 1.48'den 1.21'e gerilemesiyle DAÜ çalışanlarında 80.74 YTL'ye düşmüştür.

Aynı dönemde kamu görevlileri ile DAÜ maaşları arasında oluşan yüzdelik fark şekil 2’de verilmektedir.

Şekil 2. Eylül 2006-2007 arasında kamu görevlileri ile DAÜ’de verilen maaşların arasında oluşan yüzdelik farkın değişimi.

Şekil 2’den de görüldüğü gibi Eylül 2006-2007 arasındaki bir yıllık sürede kamu görevlilerinin maaşlarının yükselmesi, DAÜ personelinin maaşlarının ise doların değer kaybetmesi nedeniyle düşmesi sonucu iki kesim arasında %43.66’lık bir fark oluşmuştur. Diğer bir değişle DAÜ ile kamu görevlileri arasındaki maaş dengesinin Eylül 2006 düzeyine gelebilmesi için DAÜ’nün maaşlarının %43 artırılması gerekmektedir.

IV. Öğrenci Ücretlerinin Düşük Tutulması DAÜ’yü Çöküşe Götürüyor

Öğrenim ücretlerindeki artışın 2003 yılından itibaren enflasyon oranının altında tutulması nedeniyle üniversitenin gelirleri azalmış, aradaki farkın devlet tarafından kapatılmaması nedeniyle de üniversite bütçesinde büyük açıklar oluşmuştur. Bunun etkisi sadece maaşların düşürülmesi ile sınırlı kalmamış, üniversitede öğrencilere verilen hizmetin kalitesinde de kaçınılmaz olarak bozulmalar yaşanmıştır. 2003 yılından itibaren laboratuvarlara cihaz alımı durdurulmuş, üniversitenin eskiyen bilgisayar altyapısı yenilenememiş, sadece bu yıl TC büyükelçiliğinin verdiği parayla bir miktar bilgisayar alınabilmiştir. Dersliklerde bozulanların yerine yenisi konamamakta, tuvaletlere kağıt dahi alınamamaktadır. En önemlisi de, öğretim elemanlarının maaşlarının düşürülmesi sonucu iyi öğretim üyelerinin üniversiteyi terk etme eğilimine girmeleridir. Kalanların motivasyonunun düşmesi de öğretim kalitesini etkilemektedir. Tüm bunlar, öğrencilerin DAÜ hakkındaki düşüncelerini de olumsuz olarak etkilemektedir. DAÜ Hazırlık okulu öğrencileri arasında yapılan bir araştırmaya göre DAÜ’yü seçen yeni öğrencilerin büyük çoğunluğu bu tercihlerini DAÜ’de okuyan arkadaşlarının telkinleri sonucunda yaptıklarını belirtmişlerdir. DAÜ’de en etkili tanıtım aracının yine DAÜ’nün kendi öğrencileri olması ve öğrenciye verilen hizmetin kalitesinin düşmesi nedeniyle öğrenci memnuniyetinin azalması, sonuçta DAÜ’ye öğrenci akışını da etkileyecektir. En büyük tehlikelerden biri de budur.

V. Öğrenci Ücretleri Yükselirse Öğrenci Gelmez Mantığı Her Zaman Doğru Değildir

Öğrencilerin üniversite seçiminde birinci derecede rol oynayan en önemli faktör, üniversitenin kalite sembolü olarak isim yapıp yapmamasıdır. Türkiye ve dünyada kalite sembolü olarak isim yapmış tüm üniversiteleri öne çıkaran en önemli faktörler de yapılan bilimsel araştırmalar ve sahip oldukları öğretim kadrosudur. Örneğin, Türkiyede isim yapmış bir üniversite olan ODTÜ'nün, KKTC Kalkanlı kampüsü, Kuzey Kıbrısın en pahalı üniversitelerinden biri olmasına karşın bu yıl tüm kontenjanlarını doldurmuştur. Dahası, DAÜ'nün en pahalı Fakültesi olan Mühendislik Fakültesi, kontenjanlarının %90'ından fazlasını doldururken, kontenjanları dolmayan bölümlerin, öğrenim ücreti düşük olan bölümler olduğu görülmüştür. Hem de hükümetin bu bölümlere girecek olan öğrencilerin öğrenim ücretinin bin dolarının devlet tarafından verileceğini açıklamasına rağmen.

Makul sınırlar içinde kalmak koşulu ile öğrenim ücretlerinin artırılması öğrenci akışını pek fazla etkilemeyecektir. Bu makul ölçünün alt sınırı da öğrenci başına düşen ortalama eğitim maliyetidir.

VI. Öğrenim Ücreti Dışındaki Öğrenci Harcamaları Özel Sektöre Kanalize Edilmiş

Dünyada 1980'lerden sonra yükselen yeni liberal ekonomi üzerine inşa edilen ideolojinin ülkemize de yansması sonucu kamu varlıklarının özel sektöre devri süreci başlamıştır. Bu sürecin doğal uzantısı olarak, devlete bağlı bir vakıf üniversitesi olan DAÜ'nün kampüs içindeki bütün kantinleri cüzi fiyatlarla özel sektöre kiralanmıştır. Üniversitede öğrencilerin ucuz yemek yiyebilecekleri merkezi bir kafeterya da bulunmadığından öğrencilerin tüm yeme içme harcamaları da özel sektöre gitmektedir. Geçen yıl yapılmış olan Table D'hot servisi veren bir kaç yüz kişi kapasiteli iki kafeterya da öğrencilere yeterli hizmet verememektedir.

Benzer biçimde, üniversiteyi yöneten iktidarlar, üniversitenin yeterli yurt yapmasını engellemiş, onun yerine özel sektörü kalkındırmak için, kampüs içinde onlara özel yurt açma izni verilmiştir. Bununla da kalmamış, yurt açmak için hükümetler, DAÜ'ye kredi vermek yerine, Kalkınma Bankası aracılığı ile, özel sektöre yurt yapımı için düşük faizli kredi vermişlerdir. Bunun sonucunda 14000'nin üzerinde öğrencisi olan DAÜ'de üniversite, sadece toplam 1830 kişilik yurt yapabilmiş, buna karşın özel sektör sadece DAÜ kampüsü içinde toplam 3278 kişilik yurt sahibi yapılmıştır. DAÜ kampüsü içindeki yurt sayıları Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 10. DAÜ kampüsü içinde yer alan öğrenci yurt sayıları ve kapasiteleri

	Yurt sayısı	Yurt kapasitesi	Yıllık Ortalama yurt ücreti
DAÜ yurtları	6	1830	\$ 600 - 800
Özel sektör yurtları	6	3278	\$ 3000 - 5000
Toplam	12	5108	

Tabloda göze çarpan diğer önemli nokta da DAÜ'ye bağlı yurtların ortalama yıllık ücreti 600 - 800 dolar arasında değişirken kampüs içinde yer alan özel sektöre bağlı yurt

ücretleri 3000 - 5000 civarında olmasıdır. Bunlar ortalama fiyatlar olup bazı özel sektör yurt ücretleri 8500 dolara kadar çıkmaktadır (Örneğin Marmara Öğrenci Yurdu).

a) DAÜ Öğrenim Ücreti = Özel Yurtlarda bir Odanın Yıllık Ücreti

DAÜ Kampüsü içinde bulunan özel yurtlarda bir odanın yıllık ücreti DAÜ'nün bir yıllık en yüksek öğrenim ücreti olan 5500 dolar dolaylarında bulunmakta, hatta, bazı yurtlarda ücret bu rakamın da üzerindedir. Diğer bir deyişle, bir özel yurt sahibinin, DAÜ içinde yaptığı yurdun basit bir odasından, öğrenciye sağladığı barınma karşılığında, cebine giden para, üniversitenin tüm laboratuvar, bilgisayar kütüphane altyapısı ve öğretim üyeleriyle bir öğrenciye verdiği yüksek öğrenim karşılığında aldığı ücretten daha fazla olabiliyor.

VII. Çözüm: DAÜ'de Öğrencilere Paket Ücret Uygulaması = Artırılmış Öğrenim Ücreti + Daha Ucuz Barınma ve Beslenme

Üniversite yemek ve barınma imkanlarını özel sektöre kaptırdığından, öğrenciler bu hizmetleri pahalı olarak özel sektörden almak zorunda kalmakta, böylece üniversite öğrenci ücretlerini artırmakta zorlanmaktadır. Sonuç olarak, DAÜ'de okuyan bir öğrencinin yaptığı toplam harcamaların öğrenci ücreti dışında kalan bölümünün çok büyük bir kısmı özel sektörün cebine girmekte, özel sektör kalkınmakta, buna karşılık DAÜ'nün mali durumu kötüye gitmektedir.

Çözüm olarak, Yakın Doğu Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi ve ODTÜ Kalkanlı kampüsü gibi, diğer üniversitelerin yaptığı yolu takip ederek öğrencilere, içinde yemek, yurt ve öğrenim ücretinin de bulunduğu paket bir fiyat vermek uygun olabilir. Ancak bunu yapmak için üniversitenin yeterli sayıda yurt açması ve merkezi bir kafeterya yapması gerekmektedir.

[DAÜ-SEN](#)